

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітньо-професійна програма	«Право»

Полтава 2023 рік

Розробник (-и)/укладачі програми:

Галина Лаврик – д.ю.н., проф., завідувач (начальник) кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі;

Богдан Стрілець – к.ю.н., доцент кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі.

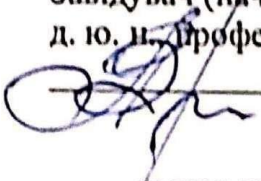
Рецензенти програми:

Петро Захарченко – д.ю.н., професор кафедри історії права та держави Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Олександр Кальян – к.ю.н., доцент, професор кафедри підприємництва і права Полтавського державного аграрного університету

Програму навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства
Протокол засідання кафедри 29 серпня 2023 р. № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

Олег КУЛЬЧІЙ

Анотація навчальної дисципліни

Міжнародний захист прав людини є однією з фундаментальних навчальних дисциплін підготовки бакалавра з права, вивчення якої необхідне для фахівців у будь-яких галузях юриспруденції. Міжнародні норми, що стосуються прав людини, застосовуються як на міжнародному рівні, так і на національному, проникаючи практично у всі галузі права.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є положення міжнародно-правових актів у сфері захисту прав людини, структуру, організацію та практику діяльності міжнародних (універсальних та регіональних) конвенційних контрольних органів у сфері захисту прав людини.

Мета навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з теорією та практикою міжнародного права прав людини та міжнародного захисту прав людини, функціонуванням універсальних та регіональних систем і механізмів захисту прав людини, а також у наданні їм вміння роботи з міжнародно-правовими джерелами, їх аналізу і тлумачення.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Поняття, природа та сутність прав людини. Міжнародне право прав людини та міжнародний захист прав людини. Захист прав людини в діяльності Організації Об'єднаних Націй. Європейська система захисту прав людини. Інші регіональні системи захисту прав людини. Право на життя. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки чи покарання. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Свобода думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів. Свобода зібрань та об'єднання. Право на власність. Заборона дискримінації. Право на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів. Колективні права та їх захист в універсальному міжнародному праві. Міжнародний захист окремих категорій та груп осіб, міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

Resumen de la disciplina académica

La protección internacional de los derechos humanos es una de las disciplinas académicas fundamentales para la formación de juristas, cuyo estudio es necesario para los especialistas en cualquier rama de la jurisprudencia. Las normas internacionales de derechos humanos se aplican tanto a nivel internacional como nacional y abarcan casi todas las ramas del derecho.

El objeto de estudio de la disciplina académica son las disposiciones de los actos jurídicos internacionales en el campo de la protección de los derechos humanos, la estructura, organización y práctica de los órganos internacionales de control convencional (universal y regional) en el campo de la protección de los derechos humanos.

El propósito de la disciplina académica es familiarizar a los estudiantes con la teoría y la práctica del derecho internacional de los derechos humanos y la protección internacional de los derechos humanos, el funcionamiento de los sistemas y mecanismos universales y regionales para la protección de los derechos humanos, así como desarrollar sus habilidades para trabajar con las fuentes jurídicas internacionales, su análisis e interpretación.

El contenido de la disciplina académica se da a conocer en los siguientes temas: El concepto, naturaleza y esencia de los derechos humanos. El derecho internacional de los derechos humanos y la protección internacional de los derechos humanos. Protección de los derechos humanos en las actividades de las Naciones Unidas. El sistema europeo de protección de los derechos humanos. Otros sistemas regionales de protección de los derechos humanos. El derecho a la vida. Prohibición de la tortura, tratos o penas inhumanos o degradantes. El derecho a la libertad y seguridad de la persona. El derecho al respeto a la vida privada y familiar, al domicilio y a la correspondencia. La libertad de pensamiento, de conciencia y de religión. La libertad de expresión. La libertad de reunión y asociación. El derecho a la propiedad. Prohibición de la discriminación. El derecho del acusado a un juicio justo y de una forma efectiva de protección legal. La restricción legal de los derechos humanos y derogación de los estados de sus obligaciones en el campo de los derechos humanos durante los estados de emergencia. Los derechos colectivos y su protección en el derecho internacional universal. Protección internacional de determinadas categorías y grupos de personas, protección internacional de los derechos humanos durante los conflictos armados.

Annotation of educational discipline

International protection of human rights is one of the fundamental educational disciplines of preparing a bachelor of law, the study of which is necessary for specialists in any field of jurisprudence. International rules relating to human rights are applied both at the international level and at the national level, penetrating practically all branches of law.

The subject of study of the discipline includes the provisions of international legal acts in the field of human rights protection, the structure, organization and practice of the activity of international (universal and regional) conventional control bodies in the field of human rights protection.

The purpose of the discipline is to familiarize students with the theory and practice of international human rights law and the international protection of human rights, the functioning of universal and regional systems and mechanisms for protecting human rights, as well as to develop their skills in working with international legal sources, their analyzing and interpreting.

The content of the discipline is revealed in the following topics: Concept, nature and essence of human rights. International human rights law and the international protection of human rights. Protection of human rights in the activities of the United Nations. European human rights system. Other regional human rights protection systems. The right to life. Prohibition of torture, inhuman

or degrading treatment or punishment. The right to liberty and security of person. The right to respect to one's private and family life, home and correspondence. Freedom of thought, belief and religion. Freedom of expression. Freedom of assembly and association. The right to property. Prohibition of discrimination. The right to a fair trial and to an effective remedy. The legitimate restriction of human rights and the derogation of states from their human rights obligations in emergency situations. Collective rights and their protection in universal international law. International protection of certain categories and groups of persons, international protection of human rights during armed conflicts.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Право, розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 644.

Предмет навчальної дисципліни включає положення міжнародно-правових актів у сфері захисту прав людини, структуру, організацію та практику діяльності міжнародних (універсальних та регіональних) конвенційних контрольних органів у сфері захисту прав людини.

Мета викладання навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» полягає в ознайомленні студентів з теорією та практикою міжнародного права прав людини та міжнародного захисту прав людини, функціонуванням універсальних та регіональних систем і механізмів захисту прав людини, а також наданні їм вміння роботи з міжнародно-правовими джерелами, їх аналізу і тлумачення.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

- здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу (ЗК1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3);
- здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК12);
- цінування та повага різноманітності і мультикультурності (ЗК14);
- прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК15);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини (СК4);
- здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК6);
- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції (СК12);
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16);

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН1);

- знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини (PH2);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (PH5);
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (PH6);
- застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (PH8);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (PH13);
- використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (PH14);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (PH18);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (PH19).
- готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (PH21).

Навчальна дисципліна є **обов'язковою**.

Форма підсумкового контролю знань: екзамен.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Міжнародне право з прав людини та міжнародний захист прав людини

Тема 1. Поняття, природа та сутність прав людини

Поняття прав і свобод людини. Класифікація прав людини. Соціальний, філософський та правовий аспекти прав людини. Визначення терміну «права людини». «Покоління» прав людини та їх принципові відмінності. Універсальність прав людини. «Права» та «свободи» людини: спільні риси та відмінності.

Природно-правова доктрина як основа ідеї прав і свобод людини. Концепція природних та невід'ємних прав людини. Позитивні права людини, закріплені в нормативно-правових актах (які включають і природні права) дотримання та застосування яких гарантується державними та міжнародними (судовими, контрольними, наглядовими тощо) органами.

Тема 2. Міжнародне право прав людини та міжнародний захист прав людини

Поняття, функції та принципи міжнародного права захисту прав людини та основних свобод. Система міжнародного права захисту прав людини та основних свобод. Джерела міжнародного права захисту прав людини та основних свобод.

Класифікація контрольних механізмів і процедур, що існують у галузі захисту прав людини. Універсальні та регіональні системи міжнародного захисту прав людини. Види міжнародних процедур у сфері захисту прав людини: розгляд періодичних доповідей держав; розгляд скарг-держав учасниць про порушення, здійснені іншими державами-учасницями; розгляд скарг індивідів; залучення спеціалізованих установ і компетентних органів ООН до подання експертних висновків та доповідей з приводу здійснення (виконання) конвенцій; запит у держав-учасниць додаткової відповідної інформації; розгляд справ міжнародними судовими органами. Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та міжнародні механізми контролю за їх виконанням.

Питання про міжнародну правосуб'єктність фізичної особи в галузі міжнародного права прав людини.

Тема 3. Захист прав людини в діяльності Організації Об'єднаних Націй

Роль ООН в забезпеченні прав людини. Статут ООН. «Хартія прав людини» (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р.), її загальна характеристика, юридична сила.

Рада ООН з прав людини. Верховний Комісар ООН з прав людини. Процедура 1235. Процедура 1503. Комітет із прав людини. Комітет із економічних, соціальних та культурних прав. Комітет із ліквідації дискримінації щодо жінок. Комітет із прав дитини. Комітет проти катувань. Комітет із ліквідації расової дискримінації. Комітет з прав осіб з інвалідністю.

Повноваження спеціалізованих установ ООН у галузі захисту прав людини: Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Міжнародної організації праці (МОП), Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). Внесок Міжнародного Суду ООН та Міжнародного кримінального суду в захист прав людини на універсальному рівні.

Тема 4. Європейська система захисту прав людини

Діяльність статутних органів Ради Європи в ділянці захисту прав людини. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р.: принципи тлумачення та особливості застосування в національному правопорядку. Протоколи до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Європейський суд із прав людини: юрисдикція та процедура звернення. Особливості розгляду Європейським судом з прав людини міждержавних скарг. Рішення про прийнятність у справі «Україна проти Російської Федерації (щодо Криму)» № 20298/14, 2021 р. Консультативні повноваження Європейського суду з прав людини.

Роль і значення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського суду з прав людини для правової системи України. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Справа Бурмич та інші проти України (рішення 2017 р.), справа Бочан проти України 2015 р., Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.

Європейська соціальна хартія 1961 р. (переглянута). Комітет Ради Європи проти катувань. Діяльність Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) в ділянці захисту прав людини («Московський механізм», Бюро ОБСЄ з прав людини та демократичних інститутів, Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин).

Тема 5. Інші регіональні системи захисту прав людини

Права людини в Європейському Союзі. Суд Європейського Союзу.

Міжамериканська система захисту прав людини: Статут Організації американських держав (ОАД) та Американська декларація прав і обов'язків людини; Міжамериканська комісія з прав людини; Американська конвенція з прав людини; Міжамериканський Суд з прав людини.

Африканська система захисту прав людини. Субрегіональні системи захисту прав людини в Африці: Африканська Хартія прав людини і народів; Африканська Комісія з прав людини і народів; Африканський Суд з прав людини. Арабська система захисту прав людини. Арабська хартія прав людини 2004 р. Захист прав людини в рамках АСЕАН (Асоціації держав Південно-Східної Азії). Захист прав і свобод людини в Співдружності Незалежних Держав (СНД).

Модуль 2

Міжнародний захист окремих прав і свобод та окремих категорій осіб

Тема 6. Право на життя. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання

Обсяг та складові права на життя. Заборона смертної кари. Умисне позбавлення життя, евтаназія. Аборти та право на життя. Зобов'язання держави щодо права на життя. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя (справа Макканн та інші проти Сполученого Королівства 1995 р., справа Лопеш де Соуза Фернандеш проти Португалії 2017 р.).

Поняття катування, поняття нелюдського або такого, що принижує гідність людини, поводження чи покарання. Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (справа Сьорінг проти Сполученого Королівства 1989 р., справа Гефген проти Німеччини 2010 р., справа Каверзін проти України 2012 р.).

Законодавство України про право на життя, заборону катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

Тема 7. Право на свободу та особисту недоторканність

Право на свободу та особисту недоторканність. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод «Право на свободу та особисту недоторканність»: обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, Habeas corpus, право на відшкодування. Протокол № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа Харченко проти України 2011 р., справа Остін та інші проти Сполученого Королівства 2012 р.).

Законодавство України про право на свободу і особисту недоторканність.

Тема 8. Право на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції

«Право на приватність»: право на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Обсяг та складові права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Захист права на приватне життя осіб, хворих на тяжкі та невиліковні хвороби. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Справа Класс та інші проти Німеччини 1978 р., справа С. і Марпер проти Сполученого Королівства 2008 р., справа Денисов проти України 2018 р.,

справа Савіни проти України 2008 р., справа М.Р. і Д.Р. проти України 2018 р., справа Німіц проти Німеччини 1992 р., справа Кривіцька та Кривіцький проти України 2011 р., справа Роман Захаров проти Росії 2015 р., справа Барбулеску проти Румунії 2017 р.

Реалізація права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції в Україні.

Тема 9. Свобода думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів

Обсяг та складові права на свободу думки, совісті та релігії. Термін «вираження поглядів», за ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Свобода преси. Свобода вираження поглядів та державна таємниця. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті та релігії. Обмеження свободи думки, совісті і віросповідання. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті та релігії (справа Коккінакіс проти Греції 1993 р., справа Швидка проти України 2014 р., справа С.А.С. проти Франції 2014 р., справа Евейда та інші проти Сполученого Королівства 2013 р.). Законодавство України про свободу думки, совісті і віросповідання.

Свобода вираження поглядів. Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів. Обмеження свободи вираження поглядів. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів (справа Лінгенс проти Австрії 1986 р., справа Угорський Гельсінський Комітет проти Угорщини 2016 р., справа Аксель Шпрінгер АГ проти Німеччини 2012 р., справа Швидка проти України 2014 р.). Законодавство України про свободу вираження поглядів.

Тема 10. Свобода зібрань та об'єднання

Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання. Поняття мирних зібрань. Погляди, які висловлюються під час проведення зібрань. Допустимість контрзібрань (контрдемонстрацій). Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання (справа Веренцов проти України 2013 р., справа Веніамін Тимошенко та інші проти України 2014 р., справа Букта та інші проти Угорщини 2007 р., справа Баранкевич проти Росії 2007 р.). Трискладовий тест обґрунтованості втручання у право на свободу мирних зібрань: втручання, яке передбачене законом; втручання, що переслідувало одну чи кілька легітимних цілей; необхідність втручання в демократичному суспільстві.

Реалізація в Україні свободи вираження поглядів та права на мирні зібрання.

Тема 11. Право на власність

Обсяг та складові права на власність. Положення ст. 17 Загальної декларації прав людини 1948 р., ст. 5 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. Резолюція Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 1803(XVII) 1962 р. Протокол № 1 1952 р. до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Зобов'язання держави щодо права на власність. Практика Європейського суду з прав

людини щодо права на власність (справа Лоїзиду проти Туреччини 1996 р., справа Спорронг і Льюнрот проти Швеції 1982 р., справа Фонд «Батьківська турбота проти України» 2018 р., справа Зеленчук і Цицюра проти України 2018 р.). Захист володіння своїм майном у практиці Європейського суду з прав людини.

Реалізація в Україні права власності, проблеми його захисту.

Тема 12. Заборона дискримінації

Обсяг та складові заборони дискримінації. Дискримінація та її види. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації. Практичне застосування норми про заборону дискримінації за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації (справа Маркс проти Бельгії 1979 р., справа Пічкур проти України 2013 р., справа D.H. та інші проти Чеської Республіки 2007 р.).

Практика Комітету ООН з прав людини. Висновки у справі за повідомленням О. Каташинського щодо порушення права та можливості взяти участь в управлінні державними справами, та бути обраним на періодичних виборах (2018 р.).

Реалізація заборони дискримінації в Україні.

Тема 13. Право на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту

Обсяг та складові права на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту. Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту. Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: незалежний і безсторонній суд, встановлений законом, розумні строки, публічність проголошення судового рішення (ч. 1); презумпція невинуватості (ч. 2); процедурні гарантії (ч. 3).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту (справа Олександр Волков проти України 2013 р. і справа Бурмич та інші проти України 2017 р.).

Здійснення в Україні права на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту.

Тема 14. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів

Правомірне обмеження прав людини. Критерії можливості правомірного обмеження прав людини. Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів. Втручання у право власності з точки зору його відповідності статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Права людини і воєнний стан. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» 2015 р. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» 2018 р. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» 2022 р.

Тема 15. Колективні права та їх захист в універсальному міжнародному праві

Становлення інституту міжнародного захисту прав релігійних та національних меншин. Захист прав осіб, які належать до меншин, у рамках ООН. Універсальні та регіональні міжнародно-правові джерела про загальні та спеціальні права національних меншин. Національні меншини та право народів на самовизначення. Право національних меншин на культурну автономію. Політичні та представницькі права національних меншин. Декларація ООН про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин 1992 р.

Поняття «корінні народи» та особливості їх міжнародно-правового статусу. Конвенції Міжнародної організації праці № 107, № 169 про захист корінних народів. Декларація ООН про права корінних народів 2007 р. Правовий статус національних меншин в Україні.

Тема 16. Міжнародний захист окремих категорій та груп осіб. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Захист прав дітей. Конвенція про права дитини 1989 р. Захист прав осіб із інвалідністю. Конвенція про права інвалідів 2006 р. Захист прав мігрантів, що працюють. Конвенція Міжнародної організації праці про працівників-мігрантів (переглянута 1949 р.) N 97. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих- мігрантів та членів їх сімей 1990 р. Захист прав біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р. Захист прав ув'язнених осіб. Європейські пенітенціарні правила 1987 р. Захист прав пацієнтів. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину 1997 р.

Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів. Застосування принципу *lex specialis* щодо міжнародного гуманітарного права. Захист поранених і хворих у діючих арміях, в тому числі після корабельної аварії на морі. Захист військовополонених, цивільного населення, жінок та дітей під час війни.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст.2598.
2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26 червня 1945 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010
3. Заключний акт НБСЄ, підписаний 1 серпня 1975 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_055
4. Загальна декларація прав людини ООН. Міжнародний документ від 10 грудня 1948 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1988 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
8. Конвенція про права інвалідів від 13 грудня 2006 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
9. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права ООН. Міжнародний документ від 16 грудня 1966 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
10. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
11. Перший протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20 березня 1952 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_535

12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року N 3477-IV // Офіційний вісник України. – 2006. – № 12. – Ст. 792 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

13. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII (в редакції від 4 березня 2015 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 36. – Ст. 957 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-vii>

14. Протокол № 11 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 11 листопада 1994 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_536

15. Протокол № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 2000 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_537

16. Протокол № 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 3 травня 2002 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_180.

17. Протокол № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 16 вересня 1963 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_059

18. Протокол № 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 28 квітня 1983 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_802

19. Протокол № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 22 листопада 1984 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_804.

20. Протокол № 14 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 13.05.2004 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_527

21. Рамкова конвенція про захист національних меншин від 1 лютого 1995 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_055

22. Charter of Fundamental Rights of the European Union solemnly proclaimed at the Nice European Council on 7 December 2000. OJ C 326, 26.10.2012, p. 391–407 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:12012P/TXT>

Основні рекомендовані джерела інформації:

23. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посіб. / Т. І. Дудаш. – 3-тє вид., стереотипне. – К.: Алерта, 2016. – 488 с.

24. Мицик В.В. Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту. Підручник для ВУЗів / В.В. Мицик – К., 2010. – 722 с.

25. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини [Текст] : посібник для підготовки до ЗНО / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. – Харків : ФОП Бровін О.В., 2018. – 292 с.

26. Тищенко І. О. Конспект лекцій з дисципліни «Міжнародний захист прав людини» / І. О. Тищенко. – Дніпро, 2019. – 133 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kzpd/123.1.pdf>

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

27. Білак М. Подвійні стандарти застосування конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини судами України [Текст] / М. Білак // Право України. – 2018. – № 2. – С. 170–184.

28. Бурденюк С. Гарантії захисту права власності відповідно до ст. 1 Першого Протоколу Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод / С. Бурденюк // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 12. – С. 19–23.

29. Буроменський М. Застосування міжнародно-правових норм про права людини у внутрішньому правопорядку України / М. Буроменський // Вісник Академії правових наук України. – 1999. – №1. – С.86-94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4364/1/Buromenskyi_86.pdf

30. Бущенко А.П. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [Текст]: систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / А. П. Бущенко; Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б.Є. Захаров. – Х. : Фоліо, 2003. – 288 с.

31. Вибрані рішення Європейського суду з прав людини щодо України – 2010. Частина перша / упоряд. Є. Ю. Захаров; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2015. – 376 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/1476333062.pdf>

32. Вибрані рішення Європейського суду з прав людини щодо України – 2010. Частина друга / упоряд. Є. Ю. Захаров; ГО «Харківська правозахисна група». – Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2015. – 380 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/1472568096.pdf>

33. Гаetano Вінсент А. де До питання про свободу совісті і релігії: стаття 9 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / Вінсент А. де Гаetano // Право України. – 2015. – № 2. – С. 81–97.

34. Гуйван П. Право на справедливе судочинство відповідно до конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [Текст] / П. Гуйван // Право України. – 2017. – № 11. – С. 172–180.

35. Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини / Д. Гом'єн. – Вид. 3-тє. – К.: Фенікс, 2006. – 192 с. Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини / Донна Гом'єн; пер. Сергій Ткачук. – 3-є вид. – К.: Фенікс, 2006. – 192 с.

36. Євінтов В.І. Імплементация рішень Європейського суду з прав людини // Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / За ред. д.ю.н., проф. В.Н. Денисова. – К., 2006. – С. 184-197.

37. Зубарева А. Є. Окремі аспекти виконання рішень Комітету ООН з прав людини в Україні / А. Є. Зубарева // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. – 2016. – Вип. 20. – С. 174-178. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2016_20_45

38. Колесніченко В. Захист прав людини - найголовніша національна ідея країни / В. Колесніченко // Голос України. – 2012. – 11 лют. (№ 27). – С. 4-5.

39. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : збірник законодавчих і нормативних актів / упоряд. Ю. І. Руснак. – Київ : Центр учб. л-ри, 2016. – 116 с.

40. Котляр О. І. Регулювання права власності за міжнародним правом / О. І. Котляр // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 515-520. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_84

41. Кузнєцова Н. Нетипові об'єкти права власності в контексті статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / Н. Кузнєцова // Право України. – 2016. – № 1. – С. 34–40.

42. Куйбіда Р., Середа М. Свобода мирних зібрань у практиці Європейського суду з прав людини (компіляція позицій Суду) / Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/_murni_zibranya.PDF

43. Лебідь В. І. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : посібник для складання адвокатського іспиту / В. І. Лебідь. – Київ : Правова єдність, 2016. – 54 с.

44. Львова Є. О. Розвиток правових механізмів забезпечення і захисту прав та свобод людини і громадянина в екстремальних умовах глобалізації / Є. О. Львова // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2016. – № 1. – С. 77-82.

45. Макбрайд Дж. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес : / Джеремі Макбрайд ; [пер. Д. Шкрьоба] ; Рада Європи, Ген. директорат з прав людини і прав. питань. – К. : К.І.С., 2010. – 576 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nsj.gov.ua/files/documents/ECHR%20and%20Criminal%20procedure%20M%20Bride%20ukr.pdf>

46. Монаєнко А. Юридична природа спорів із фондом гарантування вкладів фізичних осіб та судовий захист прав акціонерів комерційного банку із врахуванням практики Європейського суду з прав людини / А. Монаєнко // Право України. – 2017. – № 3. – С. 149–156.

47. Моткова О. Право на життя у рішеннях Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини / О. Моткова // Вісник Конституційного Суду України. – 2015. – № 1. – С. 49-59.

48. Муравйов В. І. Організаційно-правовий механізм захисту прав людини в Європейському Союзі / В. І. Муравйов, О. В. Святун // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 117(1). – С. 3-16. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2013_117%281%29__3

49. Новіцький В. В. Охорона та захист прав людини в Україні / В. В. Новіцький // Держава і право. Сер. Юридичні науки. – 2016. – Вип. 74. – С. 39–49.

50. Природні права людини. Право на мирне зібрання як спосіб захисту природних прав. Проблеми правової кваліфікації діянь, вчинених з метою захисту природних прав / упоряд. : ТОВ «КМ Партнери». – К. : КМ Партнери, 2014. – 152 с.

51. Рабінович П.М., Соловійов О.В. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду в Україні (загальнотеоретичні аспекти) / Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України. – К., 2014. – 208 с.

52. Репецький В. М. Міжнародне публічне право: підручник / В. М. Репецький, В. М. Лисик, М. М. Микієвич та ін.; за ред. В. М. Репецького. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 437 с.

53. Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Випуск 1 / Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б. Захаров. – Харків: Права людини, 2006. – 312 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/Issue1.pdf>.

54. Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Випуск 2 / Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б. Захаров. – Харків: Фоліо, 2004. – 288 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.khpg.org/files/docs/euro_.pdf.

55. Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Випуск 3 / Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б. Захаров. – Харків: Права людини, 2006. – 280 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/Issue3.pdf>.

56. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини [Текст] : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 494 с.

57. Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України: Навчальний посібник / Авт. кол.: М.В. Мазур, С.Р. Тагієв,

А.С. Беніцький, В.В. Кострицький; [Відп. ред. канд. іст. наук, доц. В.М. Карпунов]. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. – 600 с.

58. Точицький М. Європейський правовий простір: сучасні функціональні та інституціональні проблеми / М. Точицький // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 293-305.

59. Трагнюк О.Я. Тлумачення міжнародних договорів: теорія і досвід європейських міжнародних судових органів [Текст] : Дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / О.Я. Трагнюк ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2003. – 205 с.

60. Федорова А. Захист соціальних прав у рамках Європейської Конвенції з прав людини. Значення для України / А. Федорова // Право України. – 2012. – № 11/12. – С. 241-251.

61. Фулей Т.І, Кулів О.М. Збірник витягів з рішень Європейського суду з прав людини, рекомендованих для вивчення при підготовці до письмового анонімного тестування у межах іспиту для кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді / Т.І Фулей, О.М Кулів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nsj.gov.ua/files/15296531171517493988%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%80%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B_30.01.2018%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf

62. Як і коли можна звернутися до Європейського суду з прав людини? / Автори-упорядники Р.О. Куйбіда, Т.В. Руда. – К., 2011. – 56 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.court.gov.ua/documents/97/7412/Evrop_sud_z_prav_ludyni.pdf.